ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | Canada & Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $3.00
single copy.. .03 | half year...... 1.50

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік......... $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

РІК XXIII. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк 2-го лютого 1915. Ч. 13. VOL. XXIII. Jersey City, N. J., Tuesday, February 2, 1915. N. 13.

АВСТРІЙЦІ ПОЛОНИЛИ 10.000 МОСКАЛІВ У КАРПАТАХ.

З Відня заповідають недалеке опорожнене Львова.

Німецька підводна лодка нищить англійські торговельні кораблї.

Переслідуване робітників в Росії.

В Галичині:

АВСТРІЙЦІ ПОЛОНИЛИ В КАРПАТАХ 10.000 МОСКАЛІВ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 30. січня. — **До головної управи австрійсько-угорської армії у Відни доносять урядово з Галичини, що в боротьбах, які так завзято розгоріли ся послідними днями в Карпатах, Австрійцї мимо недогідної пори, великих морозів і снігів осягнули великі успіхи. Десять тисяч Москалів і 6 машинових карабінів попало в австрійські руки, так, що Карпати є вже нині майже зовсім вичищені з московського війска.**

У ВІДНИ СПОДІВАЮТЬ СЯ, ЩО МОСКАЛЇ В КОРОТКІМ ЧАСЇ ОПОРОЖНЯТЬ ЛЬВІВ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай.), 30. січня. — **З Австрії приходять дуже відрадні вісти про останні битви в Карпатах, де постійно Австрійцї відносять побіди над Москалями.**

Телеґрами, які наспіли сьогодня з Відня, доносять, що **Москалї будуть імовірно змушені в коротнім часї опорожнити галицьку столицю Львів, котру вони заняли дня 3. вересня 1914. р.**

ВІДВОРОТ МОСКАЛІВ В КАРПАТАХ.

ПЕТРОГРАД, 30. січня. — **Російський ґенеральний штаб оповіщує, що московські війска, згромаджені коло бескидського переходу в Карпатах, мусїли подати ся назад перед сильнійшими відділами австрійської армії.**

НЕВДАЧА МОСКАЛІВ В ГАЛИЧИНІ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 30. січня. — Урядово доносять з ґенерального штабу, що воєнні операції австрійського війска в Галичині розвивають ся чимраз красше і поступають все вперед. Проби московського війска, що стоїть в Галичині, щоби обійти армію архикнязя Йосифа Фердинанда та вдарити через Тарнів на Краків, розбили ся о сильний напір архикнязя коло Тарнова. Москалї, побоюючись зломленя своєї лїнії, мусїли податись назад.

В Карпатах знова здобуваємо одно становище за другим і поступаємо все вперед. На схід від переходу Ужока відперли ми ворога, причім Москалї понесли великі втрати. В двох инших карпатських переходах прогнано Москалів і забрано 400 людий до неволї.

Такісамі невдачі як у східній Галичині понесли Москалї і на Угорщині, де всі їх заходи вдерти ся з Буковини на Семигород остали безуспішні. Армія ґенерала Фішера, що віднесла над Москалями на Буковині велику побіду коло переходу Кірлібаби, приневолила їх уступити ся до Кімполюнґу.

АНҐЛІЯ ЗАТРИВОЖЕНА НЕВДАЧАМИ РОСІЇ В КАРПАТАХ.

ЛОНДОН, 1. лютого. — Четвертий раз уже відбувають ся в Карпатах між переходами коло Дуклї і Вишкова битви.

Коли передше в тім місци російські війска воювали тільки з австрійско-угорськими війсками, то тепер і німецькі війска бють ся там по сторонї свого союзника проти Москалів.

Рівночасно стягають неприятелї Росії свої війска також і на буковинсько-угорській границї.

Теперішні битви в Карпатах можуть мати рішаюче значінє.

АВСТРІЙСЬКА АРТИЛЄРІЯ ПРОГНАЛА МОСКАЛІВ ІЗ ЗАКОПІВ НЕДАЛЕКО РІКИ ДУНАЙЦЯ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 31. січня. — Про події на східнім теренї війни видано нинї таке урядове оголошене:

Над обома берегами ріки Дунайця були вчера завзяті бої артилєрії.

Наша артилєрія, котра в останних часах так визначила ся своєю влучностию, прогнала неприятеля з його закопів.

—o—

В Австро-Угорщині:

АВСТРІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄ СЕБЕ ПЕРЕД ГОЛОДОМ.

ВІДЕНЬ, 31. січня. — „Вінер Цайтунґ" оголошує розпорядок мінїстерства, яким заборонюєть ся на будуче уживати на печенє хлїба більше як 50 процент пшеничної або житної муки. Решту треба доповнити ячмінною, вівсяною або кукурузяною мукою, рижом або бараболями.

—o—

В російській Польщі:

АВСТРІЙСЬКІ ГАРМАТИ ПРОГАНЯЮТЬ МОСКАЛІВ І В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 31. січня. — Нинї оголошено таку урядову оповістку:

Наша артилєрія в полудневій части російської Польщі, що над рікою Нідою, прогнала Москалів із їх закопів на схід від сеї ріки. Також і в инших місцях боєвої лїнії в полудневій російській Польщі Москалї мусїли також уступати перед огнем нашої артилєрії.

—o—

В Німеччині:

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК ДО АМЕРИКАНЦІВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), через Лондон, 30. січня. — Німецький престолонаслїдник Фридрих Вільгельм, котрий є тепер зі своєю армією у Франції недалеко великої твердинї Верден, вислав до тутешного (женевського) кореспондента „Есосієйтед Прес" відповідь на його просьбу, щоби престолонаслїдник дав відповідь про свої погляди о теперішній війні.

Коло Верден, дня 22. січня.

Просите мене, щоби я вислав від себе письмо до американського народа про теперішне положенє в Европі.

Я є офіциром, не дипльоматом, тож і не маю права до сього, але як собі бажаєте, то скажу Вам три річи:

П е р ш е: Кождий горожанин Німеччини та Австро-Угорщини є цїлком певний, що ми вийдемо побідниками та, що віддамо останну каплю крови, щоби осягнути сю цїль.

Д р у г е: Ми є переконані, що прийде день, в котрім народи Росії і Франції переконають ся, що вони виконують нечисте дїло Анґлії.

Т р е т е: Ми ожидаємо від Америки рішучо справедливого трактованя в усіх справах европейських держав.

Се мої особисті погляди, але дуже богато моїх земляків почуває таксамо.

(Підписано): В і л ь г е л ь м, престолонаслїдник.

—o—

РОСІЙСЬКИЙ НАПАД НА НІМЦІВ ВІДБИТИЙ.

БЕРЛІН (Бездротним телеґрафом через Сейвіл), 31. січня. — Нїчого важнійшого не стало ся на пруско-російській границї. В Польщі коло Болїмова, на схід від Лодзї відбили ми напад Москалів.

ПЕТРОГРАД, 31. січня. — Російський ґенеральний штаб видав нинї такий звіт: У Східних Прусах триває дальше борба. На лївім березї Висли, в закопах коло Болїмова відбили ми напади Нїмців; мимо сього одно наше становище дістало ся в руки Нїмців.

—o—

В Росії:

В РОСІЇ АРЕШТУЮТЬ.

БЕРЛІН, 30. січня. — В Копенгазї (Данія) відбував ся недавно соціялістичний конґрес, в якім брало участь дуже мало заграничних делеґатів. Не явили ся також соціялїстичні посли з російської думи, хоч обіцяли.

Тепер вияснило ся, чому вони не приїхали, а то прямо тому, що **їх всїх арештувала російська поліція.**

Доходять також відомости через Копенгаґу, що сейчас по вибуху війни російська поліція перевела масові арештованя між соціялїстами, а рівночасно розвязала всі робітничі орґанїзації. Російська цензура пофальшувала також звіт із засїданя державної думи, на якім соціялїстичні посли голосували проти воєнних кредитів. Російська „конституція" не є нїчим иншим, як лише звичайною карткою паперу, котру мож кождої хвилї знищити.

По царській відозві до жидів почали власти орґанїзувати жидівські погроми, щоби в той спосіб забезпечити ся від впливу жидів на робітничі маси, які готові викликати революцію.

—o—

У Франції і Бельгії:

НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР НА ПОЛИ БИТВИ ПОСЕРЕД КУЛЬ.

БЕРЛІН (через Лондон), 30. січня. — Німецьке кореспонденційне бюро доносить про слїдуючу цікаву подію з поля битви у Франції. В боротьбі, що так завзято вела ся в послїднім тижни під Суасон, а яка покінчила ся великою побідою німецького війска, цісар Вільгельм стояв довший час в самій серединї боєвої лїнії, слїдячи з напруженою увагою хід боротьби. Кругом цісаря свистали кулї і гуділи відломки ґранатів так, що тільки якомусь надзвичайному припадкови завдячити можна, що вийшов він цїло з тої небезпеки. І треба було довгих і переконуючих ужити арґументів, щоб склонити цісаря до уступчивости зі свого, вправдї цікавого, всеж таки грізного становища.

ЦІЛИЙ ПОЛК ФРАНЦУСЬКОГО ВІЙСКА ЗНИЩЕНИЙ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай.), 31. січня. — В східних Арґонах удало ся вчерашного дня німецьким війскам взяти в полон 745 французьких жовнірів і здобуто 12 машинових карабінів. Між полоненими є 12 французьких офіцирів. Рівнож здобули Нїмцї 10 гармат. Загалом страти по сторонї Французів були доймаючі, 400—500 трупів вкрило поле боротьби, підчас коли по німецькій сторонї страти були дуже малі. Цїлий 155-тий полк французької піхоти знищено цїлковито.

—o—

В Італії:

ПАПА ЗА МИРОМ.

БОРДО (через Париж), 30. січня. — У відповідь на лист кардинала Павла Андріє, архиепископа в Бордо, висловлює ся папа в слїдуючий спосіб: „Не бажаю нїчого так горячо як скінченя теперішної грізної війни. В цїли скорого осягненя того наміру—як відомо—поробили ми всі можливі заходи. Дав би Бог, щоби ті самі думки заволоділи як найскорше серцями тих, що в руках своїх держать незавидну долю своїх підданих".

—o—

На мори:

НІМЕЦЬКІ ПІДВОДНІ ЛОДКИ ПРИ РОБОТІ. — ЗАТОПЛЯЮТЬ ПЯТЬ АНҐЛІЙСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛІВ.

ФЛІТВУД (через Лондон), 30. січня. — **Німецька підводна лодка „У-21" затопила нинї на побережу Ірляндії корабель „Бен Гречен". Цїла залога в числї 20 людий виратувала ся і приплила сюди.**

Капітан корабля оповідає, що нинї рано дігнала його підводна лодка і він дістав приказ протягом 10 мінут полишити корабель. Ледви залога полишила корабель і всїла на лодки, пущено з німецької підводної лодки торпеду і анґлійський корабель пійшов на дно.

ФЛІТВУД, 31. січня. — **Тасама підводна лодка, що затопила корабель „Бен Гречен" затопила таки недалеко від нього два дальші кораблї.**

ПАРИЖ, 31. січня. — **Знова два анґлійські кораблї затопила німецька підводна лодка. На дно пійшов корабель „Токомару" й „Ікаріє". „Токомару" їхав з Нової Зеляндії до Анґлії і був вже в анґлійськім каналї коло Гавр, коли його дігнало німецьке підводне судно. Його залогу забрав малий ратунковий корабель „Семпер". На кораблї було около 7.500 долярів і одїж, що їх дарувала Нова Зеляндія для бельґійських утікачів. Про затопленє „Ікарії" нема ніяких відомостий.**

ЛОНДОН, 31. січня. — Поява німецької підводної лодки на західнім побережу Анґлії і то недалеко Лїверпулю викликала в торговельних кругах велике занепокоєнє. Сей напад на анґлійські торговельні кораблї вказує, що Нїмцї готові дійсно дістати ся до кождої анґлійської пристани і чатувати на всі анґлійські кораблї. Судно „У-21" є одно з найбільших німецьких підводних суден, одначе нїхто не міг подумати про те, щоб воно відважило ся на таку очайдушність і заплисти аж до Лїверпулю.

Табелька

ПЛАЧЕНЯ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК ДО КАСИ УКР. НАР. СОЮЗА НА ФОНД ПОСМЕРТНИЙ ПІСЛЯ КЛЯС І ВІКУ.

Кляса А $250
Кляса АА $500
Кляса В $750
Кляса С $1000
Кляса ВВ $1500
Кляса СС $2000

Кляса вік	А. на $250	АА. на $500	В. на $750	Ц. на $1000	ВВ. на $1500	ЦЦ. на $2000
18	22	43	65	86	1.29	1.72
19	22	44	66	88	1.32	1.76
20	23	45	68	90	1.35	1.80
21	24	47	71	93	1.40	1.86
22	24	48	72	95	1.43	1.90
23	25	49	74	98	1.47	1.96
24	26	51	77	1.01	1.52	2.02
25	26	52	78	1.04	1.56	2.08
26	27	54	81	1.07	1.61	2.14
27	28	56	84	1.11	1.67	2.22
28	29	57	86	1.14	1.71	2.28
29	30	59	89	1.18	1.77	2.36
30	31	61	92	1.22	1.83	2.44
31	32	63	95	1.26	1.89	2.52
32	33	65	98	1.30	1.95	2.60
33	34	68	1.02	1.35	2.03	2.70
34	35	70	1.05	1.40	2.10	2.80
35	37	73	1.10	1.45	2.18	2.90
36	38	76	1.14	1.51	2.27	3.02
37	40	79	1.19	1.57	2.36	3.14
38	41	82	1.23	1.63	2.45	3.26
39	43	85	1.28	1.69	2.54	3.38
40	44	88	1.32	1.76	2.64	3.52
41	46	92	1.38	1.83		
42	48	96	1.44	1.91		
43	50	1.00	1.50	1.99		
44	52	1.04	1.56	2.08		
45	55	1.09	1.64	2.17		
46	57	1.14	1.71	2.27		
47	60	1.19	1.79	2.37		
48	62	1.24	1.86	2.48		
49	65	1.30	1.95	2.60		
50	68	1.36	2.04	2.72		

Крім місячної вкладки після повисшої табельки кождий член без огляду на стан, вік і клясу платить еще 35 цнт. на слїдуючі фонди: 10 ц. на фонд резервовий, 5 ц. на фонд убогих, 3 ц. на фонд народний і 17 ц. на фонд адмінїстраційний.

Місячна вкладка є стала, т. зн. член буде платити тусаму вкладку через цїле життє.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Telephone: 498 Jersey City.

Published by
The Ukrainian National Association
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3. 1879.

По реорґанізації Союза.

VI.

Загальні уваги.

У пятьох попередних статях ми обговорили коротко теперішню реформу нашої орґанізації, її користи для загалу членів і її важність для будучности Українського Народного Союза. Ми певні, що всї люди доброї волї зрозуміли нарештї, чому і з яких причин наша орґанізація була приневолена ступити на нову дорогу житя. Для людий злої волї, для тих „патріотів", що мокрим рядном накинули ся на ухвали минулої конвенції нашого Союза, що так тяжко знеславили начальну управу нашої орґанізації перед несьвідомими її членами, що надули і натягнули деякі відділи Союза на кількасот долярів — для таких людий ми наших статий не писали! Їх не переконають ніякі розумні арґументи, ніякі запевнюваня і переконуваня, бо вони руководять ся лише слїпою завзятостию і злобою. Хто не хоче думати так, як вони думають і робити те, що вони роблять, сей у них чоловік нечесний, крутій і злодій...

На таких „завзятих патріотів" ми вже давно махнули рукою і не хочемо вести з ними ніякої полеміки. Їх осудить колись історія! Зате нам жалко, дуже жалко за тими сотками несьвідомих людий, які покинули нашу орґанізацію без розумної й оправданої причини. Чому ті люди не хотїли дивити ся на справу реорґанізації нашого Союза так, як вона дійсно представляєть ся? Чому тим людям уроїло ся в голові, що та реорґанізація наступила з волї головного уряду Союза? Скажіть, просимо, по щирости і совісти: яку користь має сей уряд з переведеної реформи? Чи йому за те хто що дав, чи може приобіцяв що дати? Чи головні урядники (як би так справдї були „грубошкірними" і „патентованими патріотами") потребували конче мати всї ті клопоти, які тепер мають? Чи їм потрібно було такої сили ворогів, які тепер утопили би їх в ложцї води? Який ви маєте доказ на те, що вони надужили своєї власти і запродали членів повіреної їм орґанізації в єгипетську неволю?... Та пождіть, панове! Прийде час, що й слїпі прозріють, а тодї доперва покажеть ся, хто був приятелем а хто ворогом Українського Народного Союза!

Як би там воно не було, ми стоїмо нинї перед довершеним фактом: з нашої орґанізації вивтїкало кілька тисяч членів, а прочі лишили ся (вже певно до смерти!) і будуть вести орґанізаційне дїло дальше. Погана ся людина, що добровільно рідну хату кидає і шукає щастя під чужим дахом, але... нехай буде кождому воля! Ми тепер будемо мати до дїла з людьми розумними і з випробуваним характером. Ті члени, що не відрікли ся свого рідного товариства у „люте время" — се цїльне, здорове зерно, яке в недалекім часї видасть здорові й обильні плоди! До тих членів ми звертаємо ся з отсим покликом:

Чесні Родимцї! Ви показали не словом, а дїлом, що розумієте клич: **В лучности сила!** Вам припала у спадщинї 20-лїтна праця щирих і добрих людий. Тримайте сю спадщину до кінця свого житя, орудуйте нею розумно, совісно і чесно, помножуйте її по своїм силам і передайте своїм дїтям у такім видї і в такій силї, яка заімпонувала би цїлому сьвітови! Те, чого Ваші старші братя по своїй волї відрікли ся, Ви держіть кріпко у своїх жилавих руках і не дайте посоромити рідної справи! Хоч би Вам навіть здавало ся, що теперішний уряд У. Н. Союза має дійсно на своїй совісти людську кривду (невірних і впертих людий годї переконати!), то Ви не забувайте, що сей уряд не вічний! Слїдуюча конвенція не за горами. На тій конвенції Ви скинете нелюбих собі людий, а виберете таких, які Вам будуть до вподоби. Тут не розходить ся о одиницї, але о загал. Поодинокі люди міняють ся: один піде другий прийде. Але справа загальна повинна стояти завсїгди на першім плянї і на першім місци! **Народного прапора не вільно доптати нікому, ніколи і за нїяку цїну!**

Ми були би дуже раді, як би наші щирі й отверті слова запали в душу тих людий, котрі з якихось-там причин покинули свою рідну орґанізацію. До тих людий ми звертаємо ся з отсею просьбою: Дорогі Братя і Сестри! Забудьте усе те, що було, забудьте свою мниму кривду і в імя загального нашого добра вертайте ся до своєї власної хати, під свою рідну стріху! **Не кидайте своєї власної працї, своїх власних гроший, свого власного двайцятьлїтного дорібку!** Коли на Вас прийде прикра хвиля (дай Боже, щоби Ви її ніколи не зазнали!), ми всї гуртом подамо Вам свою помічну руку і зарятуємо Вас і Вашу родину в потребі. Громада — великий чоловік, а коли та громада є з Вами посвоячена тїлом і духом — чи вона дасть Вам загинути? Адже свій, як не заплаче, то хоч скривить ся, а чужі люди що Вам дадуть?... Ні, люди добрі, таки наш Шевченко не даром сказав отсї золоті слова: **В своїй хатї своя правда і сила і воля!**

ГЕЙ, БРАТЯ УКРАЇНЦЇ!

Ударив час, пора вставати
Під прапор рідного народу,
Замісць незгоди, роздору, сварки
Завести дружную вже згоду.
  Ударив час, пора вставати
  З твердого сну, зі сну на волї,
  І до борби приготовлятись,
  Мостити шлях лїпшої долї.
Ударив час, пора вставати,
Бо судять долю України,
Хотять її на смерть віддати
Чужі і вироди-Каїни.
  Але ще є борцї завзяті,
  Що кров нї смерть їх не лякають,
  Що голови свої чубаті
  Кладуть там, де гармати грають.
Падуть покосами молодцї,
Сини найкрасшії народа;
А ми... чекаємо, чи з крови
Встане України свобода!
  Не ждім, а руки всї злучімо,
  Подаймо поміч нашим рідним,
  Любов у серци пробудімо,
  Щирий дарунок даймо бідним!

Петро Олексів.

Торонто (Канада).

Україна і її вороги.

Історія України звязана з Туреччиною таксамо як і з Московщиною або колишною Польщею.

Натерпів ся наш нарід тяжко цїлими столїтями від Турків, а біль свій вилив у прекрасних народних піснях, в яких співаєть ся про страшні муки Українців в турецькій неволи.

Молили ся колись наші предки, що попали ся були в турецьку неволю:

Визволь, Господи, всїх бідних невольників
З тяжкої неволї турецької,
З каторги бісурменської
На тихі води,
На ясні зорі,
У край веселий
Між мир хрещений.

Але не лїпше співаєть ся у народних піснях і про наших сусїдів, християн і Славян — Поляків. Польська шляхта своїми звірствами так нашому народови надоїла, що до неї ненависть була не меньша як давнїйше до Турків. Показало ся се підчас Колївщини, коли то Гайдамаки (1768. р.) кроваво відімстили ся на польській шляхтї.

Як польська неволя нашому народови була надоїла, доказує хоч би отся народна пісня, в якій дївчина співає, що воліла би навіть за Турка віддати ся, щоби лише позбутись ляцької панщини:

Ой віддайте мене за Волошина,
Бо дївчина молода, ще й хороша,
Ой віддайте мене за Татарина,
Бо дївчина молода, не поганая.
Ой віддайте мене та за Турчина,
Щоб менї панщина не докучила.

Але за ляцькою шляхтою прийшли ще одні християнські і славянські сусїди дати ся нашому народови в знаттє **своєю любовю християнською і славянською.**

Се Москалї — ті вишукані наші братя, котрі з нагайкою і шибеницею в руках голосять братерську любов. (Не говоримо про цїлий московський нарід, бо **московський нарід таксамо як і український терпів і терпить неволю царів і їх посїпаків, одним словом — московського уряду.** Але злочинний уряд разом з цїлою хмарою посїпаків, шибеників і чорносотенцїв та їх слуг і підслуг кидає пляму на цїлий московський нарід і загал звичайно не розріжнює виновників і невинних серед якогонебудь народу, **але винить цїлий нарід,** хоч і не слушно. Отже і тут наш нарід все винив і тепер винить усїх Москалїв — цїлу Московщину за тяжку свою неволю в Росії. Коли московський нарід хоче очистити ся з тої чорної плями, яка віками цїлими на нїм лежить, то перший повинен приложити руку до того, аби зробити конець звірському царському пануваню в Росії).

Наші виродні сини — кацапи все пащекують, що то Нїмець видумав Українців і навчив їх ненавидїти — „русских братів". Але таке можуть вони плести лише темним несьвідомим людям, бо хто знає історію, хто читав українські народні пісні, які **від півтретя столїтя** голосять про гірку неволю українського народа під Москалем, той в такі теревенї підлих людий не повірить.

В народних піснях український нарід також гірше представляє московську неволю від неволї турецької, бісурменської. Коли Московщина взяла ся нищити наше козацтво та руйнувати Січ в половинї 18-ого столїтя, **то козаки десятками тисяч втїкали до Туреччини, де їм було свобіднїйше жити,** а мучила їх лише туга за рідним краєм і те, що мусїли разом з турецьким війском воювати проти братів, що були в російськім війску.

Як у народнїй піснї співаєть ся:

Та ще не сьвіт, та ще не сьвіт, та ще не свитає,
А хитрий Москаль Запороже та кругом обїздає.
Ой, об'їхавши Запороже, став степ межувати,
Ой став городи, панські слободи по річках са-
[джати.
Наступила чорна хмара, настала ще й сива;
Була Польща, була Польща, тай стала Росія.
Ой зпід города зпід Єлисавета, сизі орли вилї-
[тали,
А в городї, та в Єлисаветї все пани собирались.
Пани сенатори, пребольшії ґенерали, вони дума-
[ли гадали:
„Ой, як би нам панам сенаторам запорожську
[землю взяти?
Ой, як биж нам, ой як биж нам їх вольности
[одібрати?"
Ой, одібрали всї вольности запорожські, на-
[чали лани дїлити.
Ой одібрали та всю запорожську землю, тепер
[самі овладають,
А до Запорожцїв, низових молодцїв часто листи
[посилають.
А Запорожцї та добрі молодцї усе теє та гаразд
[знали,
Посїдлали воронії конї та під Турка повтїкали.

Ті і богато инших народних пісень описують ту гірку недолю славних українських козаків, як вони з розпукою в серци покидали рідний край, де царі московські руйнували їх Січ, **як з неволї християнської їшли шукати свобіднїйшого житя під Турком, бісурменом.**

Навіть сьвященик Січової церкви єромонах о. Володимир Сокальський, котрому Москалї, рабуючи церкву, „служити не дали" — як співаєть ся в народнїй пісни, — **утїк разом з козаками до Туреччини.**

Описують се також і історики, не лише українські, але і московські, бо правду годї затаїти.

Така то була і є московська, християнська неволя над українським народом. **Була гірша від турецької, бісурменської.**

* * *

Тепер приходять вісти з Европи, що Туреччина обіцює своїм оружєм помогти освободити Україну з царської московської неволї.

І се нагадало нам власне ті давні часи, коли то наші предки зпід московського царя втїкали під Турка. Повторяєть ся тепер знова давна історична хвиля. Турок стає в оборонї поневоленого Росією народа.

Турок сплачує українському народови вже другий раз в історії той довг, який винен за неволю Українців, за катоване жінок і дїтий перед віками.

Чи наші славянські „братя" — Поляки і Москалї сплатять також свій довг українському народови, який винні за вікову неволю України?

Поляки вже відпокутували, бо їх вітчина розлетїла ся і терплять вони також неволю пруську і московську.

Тепер черга на Московщину.

Друга велика війна.

Маємо тепер велику війну і зітхаємо до того дня, коли вона скінчить ся; однакож рівночасно зачинають ся вже зовсїм поважно балачки про другу велику війну, що має слїдувати за сею.

Один з найславнїйших французьких проповідників мира, Урбен Ґоє, висловлює ся, що як після сеї війни зійдуть ся дипльомати, аби списати услівя мира, то побачать, що ся задача є понад їх сили. Міжнародні і соціяльні питаня, які видвигне теперішна війна, будуть такі численні і такі запутані, що жадні дипльоматичні торги ніколи їх не полагодять.

„Пригадайте собі балканські війни!" — пише він. — Перша була страшна, друга була ще страшнїйша. Союзники, що побили Туреччину, пороздирали самі себе, як прийшло до подїлу добичи.

„Після упадку нїмецького цїсарства і розбору Австро-Угорщини добич буде богатша; дїлити ся нею буде більше число союзників і трудности будуть ще більші. Підчас коли великий конґрес 1915 і 1916 року буде працювати над реорґанізацією Европи, Африки і частини Азії, воюючі держави не зложать збруї на добре, а можливо, що й підіймуть її ще з більшою завзятостию.

„В нутрі кождого краю повстануть поважні непорядки. Кілька міліонів людий вернуть до своїх домів з новими душами. Їх муки і небезпеки дадуть їм инші бажаня, инші ідеї, инші норови. Вони не будуть бояти ся насильства, як вчера боялї ся і не будуть мати того самого пошанованя для людського житя, бо вони бачили смерть занадто близко і занадто часто і машерували як по трупах ворогів так і по трупах приятелїв.

„Вони застануть у своїх краях усе полїтичне, економічне і суспільне житє перевернене до гори ногами. Вони будуть хотїти усе те наново уреґулювати, однакож їх ідеї не будуть згідні та гармонійні.

„В дійсности не схоче ся признавати нї партій нї кліќ. Спільна небезпека годить з собою противників, як ненависть Нїмеччини погодила з собою Французів, Анґлїйцїв і Росіян. Однакож ся згода є лиш до часу. Вона буде тривати лиш так довго, поки буде істнувати потреба, яка довела до сеї згоди. В день заключеня мира Анґлїя побачить ся ворогом Росії, соціялїсти станути лице в лице проти консервативних партій, антиклерикали проти католиків, полїтичні котерії одні проти других...

„Зсумовуючи все сказане, я предвиджую велику війну між ґерманським бльоком а союзниками, за якою будуть слїдувати страшні трудности між самими союзниками, поки прийде ще до територіяльної, економічної і династичної реорґанїзації Европи і її посїлостий; затим я бачу сильні суспільні заворушеня".

Се очевидно, є лише одна сторона медалю. Француз числить лише на одну остаточність: що Нїмеччина і Австрія мусять бути покорені. На небезпеку, яка в такім випадку грозить сьвітови, звертали ми вже давнїйше увагу. Дійсно годї представити собі, щоби між Росією а Анґлїєю і Францією прийшло до мирного подїлу добичи після щасливого покінченя війни. Однакож не меньше правдоподібно виглядає, що таке саме стане ся і в разї побіди Нїмеччини та Австрії. Факт, що у війнї доси побідниками виходять завсїгди Нїмцї, а всї пораженя зносять Австрійцї, хоть австрійськими війсками нїмецька воєнна управа затикає всї дїри, каже сподївати ся, як при остаточнім обрахунку порахувалаб ся Нїмеччина з Австрією.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

ЛИСТ ЗІ СЛЯВОНІЇ.

I.

Тирняни, 27. грудня 1914 р.

Дорогі Братя і Ти Сестро і Ти Шваґре Гриньку!

Пишу Вам відомість, що я тепер в Слявонії в Тананька Шадорського, бо я є ранений на обидві ноги. Я був в шпиталї 5 недїль, але тепер мене пустили на „супровіт", то я не мав де їхати, том поїхав до Слявонії до Тананька, бо до Галичини не годен ся дістати. Тут тепер так бідую на сьвітї в чужім краю; з дому листа нема, бо я пійшов ще першого серпня до війска, то не знаю, що ся з нашою родиною діє. З Галичини люди утїкали на Угорщину. Фільварок в Ладичині, то знаю, що Москалї спалили, а за село не знаю. Міста також попалили і понищили, як Теребовля, Микулинцї, Тернопіль.

Кохані Братя і Ти Сестро! В нашій Галичинї нема нічого, тілько звалища. Господь знає, коли буде конець, бо ще ся скоро не заводить на спокій. Я Богу дякую, що тепер вже на спокою. Я вже до війска неналежний, бо мене суперартували; я дістав в одну ногу три кулї, а в другу одну з машин-ґвера коло Перемишля, а в шпиталї був я на Уграх в Кошицях. Просимо Вас дуже, щоби Ви менї прислали хоч 100 корон на мою нещасну годину, бо не маю звідки взяти, а заробити я не годен, бо ще не цїлком здоров, а нїхто мене не буде дурно годувати. Як я з божою помочию верну на свою землю, то я Вам вплачу ся.

Шуманський Василь з Ладичина убитий і ще є дуже богато цобитих з нашого села, але Вам напишу пізнїйше. Я буду в Слявонії аж до кінця війни. Поздоровляю Вас, Братя і Тебе Сестро! Ваш брат Петро Гриб. Адреса така: Тананько Шадорський; почта Гарчин, село Тирняни, Слявонія.

II.

Лист жовнїра, що походить зі села Новосїлки, повіт Перемишль, писаний з Саазу (Чехія), дня 28. грудня 1914.

Христос раждаєть ся! Дорогий Шваґре! Лист від Тебе я отримав нинї і сейчас відписую. Вже третий місяць як я лежу в шпитали; я мав операцію в нозї і ще не гоїть ся нога, бо поломані кістки і хто знає, чи я ще не пійду на другу операцію, бо знова гниє.

Я Твоїм листом так втїшив ся, як не знати чим. Я собі рахував, що я вже круглий сирота, без фамілії, бо не знаю де жінка, де дїти, а тепер знаю, що нас хоч двох таких осамотнених: я в шпитали, а Ти в Америцї і оба ми не знаємо, де наші родичі.

Як я йшов 2. серпня на війну, то Тато були на форшпанї, а стрик зістали дома. Як я відмаширував з Перемишля, то тато відїхали і я їх вже більше не бачив. Семка я видів під Тарновом. Ми стояли, а він їхав на конї, то він приїхав до мене і ми порозмовляли з пів години. Він казав, що також не знає нїчого про дім.

Около другої Матки Божої я дістав картку з дому. Писали менї, що брат Гринько приїхав з Прус і ставав до асентирунку, але не знаю, чи 'го асентирували, чи моїми кіньми поїхав на форшпан. Качанишин Федько зіставив в Перемишли на Вільчу конї, а сам пійшов щось купувати і конї хтось взяв, а я їх пізнав в той день, як бачив ся з Семком, при 45. реґіментї.

Село Биків ще не було спалене, а люди вже забрали ся до нас, а тепер, як Москалї прийшли в гостї, то не знаю, де то всьо подїло ся: чи пійшли на Угорщину, чи до Чех. Де подїли ся жовнїри, що пійшли з нашого села на війну, то не знаю, бо тут в шпитали нїкого з наших нема. Коли не можеш післати гроший, так пішли зимове біле й панчохи, бо в ґазетї було, що пакунки до 5 кільо можна з Америки посилати.

Дорогий Шваґре! Той лист я пишу до Тебе, бо не можу спати, але в другім листї напишу такий верш, що я його написав, як мене ранили коло Нїска. Зіставай здоровий, жичу Тобі веселих сьвят, щасливого нового року! Коби Господь Бог зіслав мир на землю. Я буду мати сумні сьвята, а тим смутком і з Тобою дїлю ся і знаю, що Ти менї не можеш заплакати в той Сьвятий вечер, бо я нагадую собі давні лїта, як то ми співали на Сьвятий вечер.

Поздоровляю Вас і кінчу, бо не можу довше писати. Теодор Ґудз, 10 реґімент піхоти, Кракенгавз 9 цимра, Сааз, Чехи.

ТІЛЬКИ Я ПЛАЧУ.

Огнї горять, музика грає,
Музика плаче, завиває!
Алмазом добрим, дорогим
Сіяють очи молодії,
Витає радість і надія
В очах веселих. Любо їм,
Очам неґрішним, молодим!
І всї реготуть ся, сьміють ся,
І всї танцюють. Тілько я,
Неначе заклятий, дивлю ся
І нишком плачу, плачу я.
Чого-ж я плачу? Мабуть шкода,
Що без пригоди, мов неґода,
Минула молодість моя.

Тарас Шевченко.

З поезій жовніра.

Наш нарід все складає вірші; тож і теперішна війна дає жовнірам великий матеріял до складаня віршів. Осьтут містимо вірш жовніра Теодора Гудза, що лежить в шпитали в Сааз в Чехії. Вірш сей називає Гудз:

ЯК Я РОКУВАВ.

(Спомини з дня 2. серпня 1914. р.)

В неділю раненько дзвін ся відзиває;
Сумний голос дзвона в селі ся розходить,
Спішать хлопи в той дім божий,
Бо вже час приходить.

Господарі молодії
До церкви спішать ся,
На колна там клякають,
Господу молять ся.

Очи слези заливають,
Біль серце стискає,
Бо не знають, чи повернуть —
Тільки Господь знає.

Як я прийшов до домоньку,
Станув на подвірю,
Вийшла жінка з діточками:
Я мало не млію.

Жінко моя, мої діти!
Не плачте за мною,
Тілько Господу моліть ся,
Щоб мя вернув з бою.

Мамо моя старенькая!
Чом так дуже плачеш,
Як нам Господь допоможе,
То ще ся побачим.

Жінко моя молодая!
Зіставай здорова,
Проси Бога, щоб я вернув,
То не будеш вдова.

Діти мої миленькії!
Мої голубята!
Зістанете сиротами,
Як не стане тата.

Хато моя старенькая!
Вже я тя покину;
Тут родив ся, тут і виріс —
Не знати, де згину.

Чи на поли під терниннов,
Може в гаю під калинов,
Може в лісі під дубойком?
Будь здорова родинонько!

Коні мої молодії!
Ви мя повезете,
Може більше свого пана
Мати не будете.

Ой виїхав я за село,
Оглянув ся в коло,
Днесьна мені дуже смутно —
Вчера ще весело.

В однім місци мати плаче,
Що не стане сина,
В другім, жінка сльози ронить
За мужом єдиним.

А там дітоньки дрібнії
Як тії пташата,
Повтирали дрібні сльози
Тай знова до хати.

Ой ви малі, любі діти,
Ви майові квіти!
Ви забудьте смуток скоро,
Великі ростіте!

А Ти, Боже милостивий!
Просим тя з слезами:
Поверни нас на родину,
— Зглянь ся Ти над нами.

Поверни нас на родину...
В рідну Україну,
Щоб наш нарід Тебе славив.
І рідну країну.

ВОЄННІ ЛЕҐЕНДИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ.

Наші селяни, як звісно, мають тисячі оповідань про ріжні справи. Так і тепер, підчас війни, творить нарід леґенди. Наші селяни все вірили, що аж по смерти цісаря Франц Йосифа прийде до війни. Тому, коли ще за житя цісаря Франц Йосифа вибухла війна, шукають вони за причинами сього. Ну, і знайшли. Кажуть: де чорт не може, там бабу пішле.

Ось сї леґенди:

I.

Чому повстала війна?

Ґраф Бобрінський не мав такої сили, щоби російського царя наклонити до війни. Але він умів при помочи попів намовити царицю. Із заплаканими очима приходить цариця до царя і каже:

„Ти вже став „нарваний" зі страху перед заговірниками. А менї ще гірше, а вже найгірше з нашим малим синком. Він не має шпику в костях, а в голові в него вода. Ніякий лікар йому не поможе. Помочи сподіваю ся лише від Богоматери. Ми мусимо мати образ Пречистої. Але всї чудотворні образи в Росії не є чудотворні, лише попи їх такими зробили, щоби витуманювати гроші від дурного народа. А правдиво чудотворний образ находить ся лише в Галичині, в Гошові коло Болехова. Як ти не хочеш, щоби наша родина загинула, або щоби я тебе покинула разом з царевичом, то дістань мені образ Богоматери з Гошова".

Пошкробав ся цар поза уха; він знав, що австрійський цісар йому образу за дурно не дасть. Щоби цариця не зробила йому пекла в хаті, а ще й до того була надія, що дійсно образ гошівської Пречистої поможе, зібрав цар велике військо, щоби напасти на Галичину. Але що наш цісар довідав ся про се через своїх шпіонів, то сейчас видав Москалеви війну.

II.

Чому Москалї не можуть здобути Перемишля?

По першій облозї Перемишля не дала цареви спати думка, що він цілком за дурно стратив тілько війска і знищив край. Потім казав він принести собі золоте перо і срібний папір і написав до австрійського цісаря: „Коли так війна довше потриває, то наші землї переміняють ся в кріваві пустині. Всї здорові мущини поляжуть на поли бою, а діти, жінки і старці згинуть з голоду й від холери. А що нам обом то поможе? Тому я раджу тобі: дай мені Галичину, а я лишу в спокою всї инші твої краї. Як хочеш, то забери собі Сербів. Я також не буду противний, як ти всїх Сербів: дітий, жінок і жовнірів витопиш в Дунаю".

Наш цісар перечитав лист, закликав писара й каже: „Напиши цареви таке: так нїби за бездурно я не можу дати тобі Галичини. Але, щоби скінчити ту страшну війну, то я тобі так скажу: Галичина нехай належить до того, хто здобуде Перемишль. Здобудь і возьми собі Перемишль. Як здобудеш Перемишль, возьми собі Галичину і буде конець війни".

Цар перечитав лист, плюнув три рази, а потім перехрестив ся три рази і відповів австрійському цісареви:

„Твою твердиню Перемишль будували тобі не люди, а чорти. Тому не моє військо, але нехай чорти його здобувають і собі возьмуть".

І тому тепер, коли вже другий раз Москалї облягають Перемишль, не приходять вони близко твердинї, але зі страхом тримають ся здалека і навіть не пробують здобувати її, бо боять ся... чорта.

НОВИНКИ.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В ТУРЕЦЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

В українській ґазетї в нїмецькій мові „Украініше Нахріхтен" (ч. 16. з 7-ого с. м.) читаємо:

Один турецький посол говорив недавно в парляменті в Царгороді (Константинополи) про історичний розвиток української нації та про стремліня Українців до політичної независлмости їх народа.

Дальше довідуємо ся, що **Українці мають в Царгороді свою власну друкарню та, що турецький уряд пускає всї українські виданя без цензури.**

—o—

МОСКОВСЬКІ ЧОРНОСОТЕНЦІ І В МОСКОВСЬКИХ ҐАЗЕТАХ БАЧАТЬ „УКРАЇНСЬКУ ЗРАДУ".

На російській Україні було дві великі поступові ґазети в московській мові, котрі прихильно відносили ся до української справи і все ставали горячо в обороні Українців. Се були: „Кіевская Мысль" і „Одесскія Новости". Були вони солию в оці московським чорносотенцям через те, що спріяли Українцям і тому, що мали найбільший вплив, бо мали найбільше передплатників з усїх московських ґазет на російській Україні. Московські чорносотенці, котрі з російським урядом творять одну душу, старали ся всїми нелюдськими способами знищити ті дві великі і впливові ґазети. Київські чорносотенці напосїли ся були на „Кіевскую Мысль" і за їх „протекцією" місцеві власти безвинно накладали на неї грошеві кари. Тесаме робили одеські чорносотенці з ґазетою „Одесскія Новости".

Одначе грошевими карами їх не знищили чорносотенці, а робили їм ще розголос і щораз більше прибувало тим ґазетам передплатників. В останних роках ті ґазети вибили ся на дуже впливові в цілій Росії і дорівнували столичним (петроградським) дневникам.

Аж тепер, підчас війни, постановили собі московські чорносотенці разом з українськими ґазетами убити і ті дві великі московські ґазети, які вони все називали „українофільськими".

З українськими пійшло їм легко, бо ті не заявили свого великодержавного російського патріотизму.

Але обі згадані московські ґазети станули на становищи великодержавного російського патріотизму, а позволяли собі лише, оскільки се можливе в Росії, безсторонно оцінювати воєнне положенє. Та і се вже вистарчило для чорносотенців і послушного їм уряду, аби разв раз накладати на ті ґазети грошеві кари. А одеська чорна сотня таки поспішила і постарала ся, що „Одесскія Новости" заборонено видавати аж до скінченя війни.

Київська чорна сотня (а безперечно і їх галицькі прихвостнї, навіть з тутешним американським кінчиком) відай падкує, що вона не випередила своєї „братії" знад Чорного моря.

Колиж і наддніпрянській чорній сотнї вдасть ся штука замкнути „Кіевскую Мысль", то вже на Україні „не буде зміни", не буде ані „українських мазепинських ґазет" ані „московських мазепо-українофільських ґазет", а будуть своїми чорними крилами лопотати — лише чорносотенні поліцайські пімати, пригожі для чорних душ, нечистих, злодійських, спідлених...

Але чи довго?

Отсе питанє ми поставимо дикій московській чорній сотни, а вона нехай собі його повторить...

—o—

ТУРКИ ПОМАГАЮТЬ МОСКАЛЯМ СКИНУТИ ЦАРСЬКЕ ЯРМО.

З Відня, столиці Австрії, доносять нам, що в Царгороді (Константинополи), столици Туреччини, — **Москалї, провідники московських робітників утворили собі тепер комітет для боротьби проти російського царату. Сей комітет стремить при помочи аґітаційних видань до викликаня революції в Росії, яка принесла би всїм її народам конституцію.**

На иншім місци пишемо також просе, що Туреччина хоче помогти Україні вибити ся з царської неволї, а з повисшої вістки бачимо, що Туреччина готова помогти і Москалям і всїм народам в Росії — скинути царське ярмо.

Треба признати, що Туреччина стоїть висше від Росії щодо горожанської свободи в Росії. Там усе було більше свободи ніж в Росії для поневолених народів, а від кількох літ є конституція.

Діждала ся царська Росія, що аж в Туреччинї мусять глядати її рідні сини — Москалї помочи проти свого царату, помічної руки для скиненя того царату.

—o—

БІЛЛИ СОНДЕЙ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Звісно, що від довшого часу їздить по Злучених Державах евангелицький проповідник Білли Сондей. Своєю красорічивостию, комедіянтськими скоками, акторськими рухами, виразом лиця і поглядом вміє він потягнути за собою тисячі людий. Де лише прийде, там зискує богато приклонників. Перед кількома днями проповідував Білли Сондей у Філядельфії і там переконались, що він вміє впливати на пияків. Він дав три приміри своєї „чудотворної" власти, бо з добрих пияків зробив завзятих противників і поборників пиянства.

Тими примірами були проповіди для мужчин, при чім за кождим разом було присутних що найменьше десять тисяч людий.

Білли повторив три рази проповідь на тему: „Сучасні діявольські сїти або горячі налисники просто з пательні".

Сьмілість, добір підбадьорюючих слів і воєнний, визиваючий дух перевисшили всї попередні манери й безцеремонність проповідника. Зовсїм природно, що Білли Сондей неначе причарував публику. 30.000 слухачів стали підчас його промови мягкими як воскові фіґури в руках різбара. Одним рухом руки навертав Білли цілу масу на тверезих людий. Вони плескали руками, жадібно ловили його слова і присягали собі знищити пиянство, або вмерти.

За мінуту ті самі люди одушевлялись, дрожали, деякі навіть попадали в обморок від образів гріха, які їм представляв пророк-проповідник. Він малював їм також страшні болї і смерть, до якої веде пиянство.

По скінченю першої проповіди 313 людий кинуло ся на степені, звідки говорив проповідник і заявили, що вони приступлять до його партії. Друга проповідь принесла бесїдникови 607 овечок, а трета 523, разом 1443 людий. Всї три проповіди виголосив Білли Сондей в один день. Цїла поїздка Білли Сондея по Америці виглядає на великий американський гумбуґ.

—o—

ЦИГАНИ ВИПРОБУВАЛИ БОМБУ.

В селї Баняпотік на Угорщині знайшли три цигани бомбу, що лежала при дорозї — видко загубили її жовніри. Цигани хотїли раз побачити, як вибухає бомба. Вони запалили шнурок (льонт) і бомба сейчас вибухла: двох циганів розірваних на кусні, а третий тяжко ранений, жив ще чотири дни і також помер. — За дорого отже коштувала циганів цікавість, а в додатку ні один з них не буде міг розказати другим циганам своїх вражінь.

ЖЕРТВИ
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

214. Рівер Дезерт, Онт., Кан. Іван Бабій на бідні вдови і сироти в старім краю **$0.25**

Всехвальна Редакціє! Встидно мені (зовсім нема чого встидати ся, коли хто віддає на народний жертвенник всьо, що має! — Ред.), що так мало жертвую, але я тут сам одинокий роблю на фармі і дуже мало заробляю. Як мені Бог дасть, то я дам більше. Я також лишив в краю (в збараськім повітї) жінку і діти, тай навіть не знаю, що з ними тепер діє ся. Мені тут серце крає ся з жалю, а одинока для мене розрада, коли прочитаю Вашу часопись. — З поважанєм, **Іван Бабій.**

215. Геркімер, Н. Й. Поважана Редакціє! Залучаю чек на $18.00, котрі то гроші зібрав комітет, вибраний до збираня жертв на фонд бідних вдів і сиріт в старім краю. Пересилаю сю квоту на Ваші руки. Просить ся оголосити в „Свободі" тілько загальну суму з Геркімер надіслану, бо поодиноких членів вписувати — за богато часу забирає, ба і місця в часописи, бо хто дав 5 ц. хто 10 ц... Вистарчить загальна сума. Наш комітет і на дальше буде старати ся збирати дальші жертви. — Остаю в поважанєм, **Дамян Мерена.** — **$18.00**

Від Редакції: Повисша замітка п. Мерени є дуже слушна і ми з нею вповні годимо ся. Справді, поіменні викази жертводавців займають богато місця в часописи, а те місце можна бо заповнити якимсь иншим, кориснійшим для загалу матеріялом. Та коли нарід домагаєсь ся друкованя імен всїх жертводавців (звичайно для контролї), то ми тому не можемо противити ся.

216. Савт Бенд, Інд. Хвальна Редакціє! Посилаю на Ваші руки $16.85 на фонд вдів і сиріт у старім краю. Сю квоту зложили за почином п. Івана Данищука слідуючі особи: Гринь Голубяк $3.00; Василь Голубяк і Василь Іваничук по $2.00; Іван Данищук, Федор Шабацький, Федор Микуляк, Анна Микуляк, Онуфрій Микитюк, Гриць Волошнюк і Варвара Бірчак по $1.00; Никола Рожак, Никифор Купчак, Іван Рибак і Григорій Кланчук по 50 цнт.; Іван Кондрук 35 ц.; Никола Калиняк 30 ц.; Матій Томенко і Олена Томенко по 10 цнт.; — Разом **$16.85**

Між тими жертводавцями є і такі люди, що вже довший час не роблять. Най вони послужать приміром для тих, що роблять і гроші мають в банку, а нічого не дали. Всїм жертводавцям щиро руське спаси Біг! — З поважанєм, **Ф. Микуляк.**

217. Тейлор, Па. Іван Гураль, член 380. відділу У. Н. Союза, на Фонд визволеня України **$3.00**

218. Картерет, Н. Дж. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 200 У. Н. Союза, жертвувало з своєї каси на бідних до краю **$15.00**

Йосиф Войнаровський, секр. відділу.

219. Стаффорд Віледж, Альберта, Кан. Хвальна Редакціє! Прошу ласкаво долучити мою скромну жертву до инших. Жертвую $1.00 на Фонд визволеня України, а 50 цнт. на вату для ранених жовнірів. — Разом **$1.50**

Остаю з високим поважанєм, **Стефан Оставський,** з Медики, пов. Перемишль.

220. Шікаґо, Іл. Хвальна Редакціє! Посилаю $10.00 на Фонд визволеня України на адресу Вашої Редакції. —Остаю з поважанєм, **Іван Сарахман,** 1458 В. Огайо стр., Шікаґо, Іл. — **$10.00**

Від Редакції: Честь Вам, п. Сарахман! Ви своєю жертвою дали наглядний доказ, що любите свою вітчину не пустим словом, але гарним і примірним ділом. Може Ви тим своїм правдивим патріотизмом засоромите тих, що можуть на потреби загроженої вітчини дати більше ніж Ви, а ще доси не дали нічого?!...

Сума оголошена в сїм числї „Свободи" виносить $64.60.
Оголошено в ч. 12. „Свободи" $4.339.88.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $4.404.48.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, повідомляє своїх членів, що на річнім мітинґу вибрано слїдуючий уряд: Д. Дрозд, предс.; Й. Коцовський, кас.; О. Дідух, секр. фін.; М. Фтомин, сек. прот.; І. Дацьків, заст. предс.; контрольна комісія: І. Моранець, Н. Николишин і І. Косович. До прапора: П. Мамчак і Г. Даяврович; маршалок Н. Гурей. Мітинґи відбувають ся кождої четвертої неділї по першім в галї церковній, точно о годині 1-шій. — О. Дідух.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 78, дає до відомости, що на річнім мітинґу вибрано отсей новий уряд: В. Ґонтарчук, предс.; М. Борух, кас.; М. Гнат, секр. Мітинґи будуть відбувати ся першої неділї по першім в церковній гали. Для нових членів вступ до Братства за дармо, а до У. Н. Союза після статута через два мітинґи. — М. Гнат.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. сьв. Василія Великого, від. 278, вибрало на річнім мітинґу дня 10. січня б. р. отсей новий уряд: Д. Куделич, предс.; Й. Гуменюк, заст. предс.; Й. Котик, секр; М. Іванів, заст. секр.; С. Сверидюк, кас.; Н. Гавришків, заст. кас.; П. Начена, хорунжий; С. Гавришків, капітан; до контролї книжок: Н. Гаврищків, М. Іванів і П. Днїстрян; Й. Крохмалюк, дверник. — Д. Куделич, предс.; Й. Котик, секр.

МІКІС РАКС, ПА. Повідомляє ся всїх членів Бр. сьв. Володимира, від. 91, що на річнім мітинґу зістав вибраний отсей новий уряд: Ю. Возьнічак, предс.; А. Гальчак, кас.; С. Олїйник, секр.; Н. Пришляк, заст. предс.; І. Галай, заст. кас.; А. Лапиця, заст. кас.; М. Киселиця, Н. Путас і Й. Шпотко, контрольори; В. Кремінь і С. Любко, доз. хорих; Н. Рудавський, хорунжий. — С. Олїйник.

ГЕЙЛВУД, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 304, взиває всїх своїх членів, аби явили ся на річні збори, які відбудуть ся в домі п. Лішки дня 21. лютого б. р. о 2-гій годині пополудни. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Франко Баняк, секр.

КРІКСАЙД, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 158, вибрало на піврічнім мітинґу дня 24. січня б. р. отсих нових урядників: Ю. Василюк, предс.; В. Батіг, кас.; Н. Семанюк, капітан; П. Іванюк, хорунжий; Й. Книгиницький, доз. хорих; Д. Приймак, дверник; Ю. Шак, секр.

ДЕНБУРИ, КОНН. Бр. сьв. О. Николая, від. 381, вибрало отсей новий уряд: І. Вовьчик, предс.; І. Плішка, заст. предс.; А. Бойко, секр.; Ф. Ковальський, заст. секр.; Й. Вовк, кас.; І. Белесар, заст. кас.; І. Блават і М. Крайнянчин, контрольори; Ю. Плішка і А. Дзендзель, доз. хорих; Ю. Малинець, дверник. — А. Бойко, секр.

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єґри)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилєрія (полева)
а. кн. = артилєрія кінна
а. ґір. = артилєрія ґірська
а. кр. = артилєрія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = пiонiри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилєрія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), баталіон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 67
видана 21. падолиста 1914.

УБИТІ:

Брилінський Іван, 18 з. о.
Бубак Теодор, 10 з. о.
Вертелецький Андрій, 6 у.
Возняк Гриць, 18 з. о.
Гривняк Василь, 18 з. о.
Дуда Іван, 18 з. о.
Качковський Іван, 11 а. кн.
Костюк Василь, 11 а. кн.
Мокрицький Іван, 17 з. о.
Нельц Стефан, 18 з. о.
Пелехатий Іван, 22 г. л.
Сновида Ількo, 11 а. кн.
Тарас Михайло, 18 з. о.
Хархут Павло, 35 з. о.
Швайлик Гаврило, 18 з. о.
Юркiв Михайло, 18 з. о.

РАНЕНІ:

Баран Іван, 17 з. о.
Барна Стефан, 18 з. о.
Бенч Дмитро, 18 з. о.
Блях ар Никола, 35 л.
Бочар Іван, 18 з. о.
Бодник Лука, 18 з. о.
Богач Матвій, 18 з. о.
Бубенко Петро, 3 г. т.
Бистрицький Михайло, 18 з. о.
Ваганович Михайло, 11 сап.
Василевич Стефан, 18 з. о.
Вілюш Іван, 18 з. о.
Винярський Йосиф, 18 з. о.
Гамеляк Іван, 18 з. о.
Гавриляк Стефан, 18 з. о.
Гошко Дмитро, 18 з. о.
Гриньків Іван, 41 л.
Гуменюк Михайло, 9 л.
Ґентій Ілько, 9 л.
Грещишин Йосиф, 18 з. о.
Деревляний Андрій, 18 з. о.
Доминицький Андрій, 18 з. о.
Дзюбан Йосиф, 18 з. о.
Іваник Теодор, 18 з. о.
Качмар Василь, 34 з. о.
Карась Дмитро, 18 з. о.
Копчак Григорій, 18 з. о.
Кравець Ілько, 9 л.
Кравець Теодор, 18 з. о.
Квасишин Йосиф, 1 стр.
Лукашевський Андрій, 18 з. о.
Манько Тома, 35 л.
Мастин Дмитро, 35 л.
Мельничук Юрко, 11 сап.
Мельон Антін, 18 з. о.
Михальчек Блажко, 18 з. о.
Мохналик Никола, 18 з. о.
Муха Іван, 18 з. о.
Мудрик Антін, 18 з. о.
Мичко Іван, 11 сап.
Онущак Гринько (Федька), 34 з. о.
Осада Михайло, 34 з. о.
Остафій Михайло, 18 з. о.
Пальчак Кость, 11 сап.
Пастерняк Никола, 9 л.
Поточний Андрій, 18 з. о.
Пругар Кирило, 18 з. о.
Пухалик Гнат, 18 з. о.
Росовський Петро, 18 з. о.
Сагайдак Петро, 35 л.
Савчак Дмитро, 18 з. о.
Скальський Михайло, 11 а. кн.
Соха Йосиф, 18 з. о.
Сокальський Іван, 18 з. о.
Сокіл Михайло, 18 з. о.
Сольський Іван, 11 сап.
Сосанський Никола, 9 л.
Станко Петро, 18 з. о.
Тунюк Гриць, 3 г. т.
Федан Данько, 18 з. о.
Черкас Атанас, 11 сап.
Шевчук Дмитро, 11 сап.
Шубеляк Михайло, 18 з. о.
Юрків Михайло, 18 з. о.
Юськевич Теодор, 35 л.
Яворський Сенько, 18 з. о.

ПОЛОНЕНІ:

Мандрик Антін (лийт.), 9 п.
Мінкович Теофіль (лийт.), 80 п.
Рубин Никола (капітан), 95 п.

Листа утрат ч. 68
видана 24. падолиста 1914.

УБИТІ:

Банасевич Вавро, 18 л.
Березницький Володимир, 18 л.
Загродський Андрій, 9 л.
Лехович Іван, 13 п.
Лемчик Дмитро, 10 п.
Муха Йосиф, 3 а. кр.
Нiлька Марiян, 18 л.
Павелка Іван, 10 а. ґір.
Павлуцький Семен, 10 п.
Саварисський Никола, 3 а. кр.
Серафин Йосиф, 100 л.
Серафин Йосиф, 100 л. (Сороцко, пов. Скалат)
Сус Йосиф, 18 л.
Униат Іван, 13 п.

РАНЕНІ:

Артимович Юрко, 18 л.
Бабяк Семен, 10 п.
Бобко Іван, 10 п.
Богданюк Семен, 9 л.
Бугай Ілько, 11 г.
Будзиган Семен, 13 п.
Волiцький Іван, 9 а. кр.
Гашко Стефан, 10 п.
Гнатишин, 3 а. кр.
Грималяк Іван, 9 л.
Гелечик Никола, 22 п.
Греб Василь, 9 л.
Дацко Назар, 10 п.
Довкозин Михайло, 22 п.
Дутка Никола, 22 п.
Жаба Іван, 10 п.
Кульгавець Павло, 10 п.
Кушнишин Іван, 9 л.
Кузів Іван, 9 л.
Кузьмяк Василь, 9 л.
Лесюк Никола, 9 а. кр.
Лесишевич Йосиф, 22 п.
Малярський Роман, 9 а. кр.
Мазур Йосиф, 11 г.
Мельник Іван II., 9 л.
Олійник Михайло, 11 г.
Нерегаин Юрко, 10 а. ґір.
Пронюк Яків, 9 л.
Садовський Йосиф, 10 п.
Савчак Стефан, 22 п.
Савуляк Петро, 9 л.
Семців Петро, 18 л.
Смук Гнат, 22 п.
Стефанишин Петро, 9 л.
Терещак Семен, 13 р.
Федишин Тома, 10 н.
Цартович Вільгельм, 3 а. кр.
Череватий Ілько, 9 л.
Шиманський Володислав, 9 а. кр.
Шпак Іван, 10 п.
Щур Іван, 11 г.

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ
оголошені в лісті ч. 68.

До лісти страт ч. 27:

Будник (замісць Видник) Михайло, 45 п., убитий
Престацький (замісць Пристацький) Никола, 45 п., ранений.

Листа утрат ч. 69
видана 27. падолиста 1914.

УБИТІ:

Батейко Михайло (цивільний фірман)
Возняк Франко, 20 п.
Гатала Войтко, 20 п.
Гоча Петро, 22 л.
Гавляк Йосиф, 20 п.
Гоянюк Стефан, 45 п.
Костяк Петро, 45 г. л.
Дячишин Онуфрій, 58 п. (похоронений в лісі біля Синевідска вижного)
Загородний Гринь, 9 п.
Завірський Тимко, 45 п.
Канас Войтко, 35 з. о.
Карп Войтко, 20 п.
Клічко Юрко, 10 п.
Кваник Мартин, 20 п.
Коновалський Володислав, 3 сап.
Козак Франко, 20 п.
Лесніцький Іван, 20 п.
Масляника Іван, 20 п.
Марецький Петро, 20 п.
Мордарський Войтко, 20 п.
Мудрий Максим, 35 з. о.
Оброхта Андрій, 20 п.
Панкевич Августин, 45 п.
Пелехатий Іван, 22 г. л.
Полянецький Григорій, 45 п.
Прухневич Стефан, 20 п.
Прибилович Семен, 20 п.
Серафин Антін, 17 л.
Сова Іван, 45 п.
Сова Михайло, 20 п.
Старко Никола, ж.
Суський Іван, 20 п.
Торба Йосиф, 45 п.
Тимчишин Юрко, 45 п.
Хохоровський Йосиф, 20 п.
Цярак Войтко, 20 п.
Цесля Вавро, 20 п.
Шеремета Григорій, 45 п.
Щерба Йосиф, 20 п.

РАНЕНІ:

Маційовський Людвик (лийтнант), 20 п.
Боґуцький Кость, 20 п.
Бубняк Іван, 20 п.
Вандзіляк Михайло, 20 п.
Варій Василь, 35 з. о.
Васко Яків, 20 п.
Вітик Андрій, 20 п.
Ганусяк Йосиф, 20 п.
Ґерман Михайло, 35 з. о.
Гоньчак Іван, 20 п.
Горбач Семен, 3 г. т.
Ґузик Йосиф, 3 г. т.
Добровольський Іван, 20 п.
Дудяк Войтко, 20 п.
Дурдяк Андрій, 20 п.
Дурдяк Йосиф, 20 п.
Жураковський Никола, 9 п.
Кидонь Йосиф, 20 п.
Копчак Василь, 20 п.
Костiв Петро, 3 г. т.
Косінський Ст., 20 п.
Кухта Йосиф, 20 п.
Кучма Юрко, 35 з. о.
Кучма Йосиф, 3 г. т.
Лещинський Гнат, 111 з. о.
Лис Яків, 20 п.
Мадзула Никола, 20 п.
Мавевський Іван, 20 п.
Маслій Сильвестер, 20 п.
Мастальський Іван, 20 п.
Михальчевський Іван, 20 п.
Мишка Іван, 20 п.
Новак Йосиф, 3 г. т.
Нич Василь, 35 з. о.
Оконський Іван, 20 п.
Овсяник Антін, 20 п.
Павлишин Данило, 35 з. о.
Полиняк Никола, 20 п.
Пряслонський Семен, 20 п.
Сікорський Адам, 20 п.
Слива Михайло, 20 п.
Содар Іван, 20 п.
Созярчик Іван, 20 п.
Солтис Іван, 35 з. о.
Сова Михайло, 20 п.
Стахурський Тома, 20 п.
Сливний Семен, 35 з. о.
Суходольський Вінцентій, 20 п.
Сиповець Іван, 20 п.
Таратура Яцко, 20 п.
Федина Іван, 35 з. о.
Філя Йосиф, 20 п.
Фльорик Йосиф, 20 п.
Химка Михайло, 13 у.
Ходура Павло, 20 п.
Ціхоцький Василь, 35 з. о.
Цвікляк Іван, 20 п.
Циґан Петро, 20 п.
Шевчик Андрій, 20 п.
Яхимяк Тадей, 20 п.
Яворецький Вінцентій, 20 п.

ПОЛОНЕНІ:

Гордій Михайло (кад.), 90 п.

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ
оголошені в лісті ч. 69.

До лісти страт ч. 6:

Беґар (замісць Пекар), 95 п., ранений.

До лісти страт ч. 14:

Кочанський Іван, 5 стр., ранений
Янчишин Григорій, 8 д., убитий.

До лісти страт ч. 27:

Біліньский Гродз Петро, 27 п., убитий.

До лісти страт ч. 30:

Домків (замісць Домбів) Гнат, 89 п., ранений
Костецький (замісць Костоцький) Григорій, 89 п., убитий
Козак (замісць Козик) Александер, 89 п., ранений
Кулик Василь, 89 п., ранений
Ліс (замісць Лис) Матвій, 89 п., ранений
Матчишин (замісць Малчишин) Данило, 89 п., ранений
Панас Атанас, 89 п., ранений
Петрушак (замісць Петрущак) Яків, 89 п., ранений
Пиляк (замісць Пиряк) Іван, 89 п., ранений
Свистович (замісць Свисловця) Гнат, 89 п., ранений
Фаґут Михайло, 89 п., ранений.

До лісти страт ч. 33:

Березиниця (замісць Березницький) Павло, 9 п., ранений
Хемич Олекса, 9 п., ранений.
Чуплакевич Володимир, 9 п., полонений.

До лісти страт ч. 43:

Вітик Казимир, 10 п., ранений
Войдило Теодор, 10 п., ранений
Зубель Стефан, 10 п., ранений.

До лісти страт ч. 46:

Гоцко (замісць Гацо) Никола, 45 п., убитий
Букела (замісць Кіцкила) Теодор, 45 п., убитий.

До лісти страт ч. 51:

Бучинський Павло, 45 п., убитий (замісць ранений).
Гаврилів Іван, 45 п., убитий (замісць ранений)
Голда Григорій (замісць Юрко), 45 п., убитий
Динько (замісць Димко) Андрій, 45 п., убитий
Кавчук (замісць Кавчак) Василь, 45 п., убитий.

До лісти страт ч. 54:

Баран Іван, 45 п., убитий (замісць ранений)

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ
видані 28. падолиста 1914.

До лісти страт ч. 6:

Мостовий Яків (замісць Яким), 95 п., убитий
Попадник (замісць Повадник) Стефан, 95 п., ранений
Радомський Семен, 95 п., ранений.

(Дальше буде).

СПРАВЛЕНЄ ПОХИБКИ.

При ломаню лісти страт ч. 2, виданої накладом „Свободи", закрала ся на стороні 4-тій, шпальта 3-та, немила похибка, а саме: між іменами Чижевський Александер, 9 п., а Дереш Никола (кад.), 9 п., пропущено заголовок: **РАНЕНІ**. Хто з наших читачів має в своїм посіданю згадану висше лісту, нехай буде ласкавий сю похибку в дотичнім місци справити. І так: **Листа утрат ч. 33**, видана австрійським міністерством війни 22. жовтня 1914. **УБИТІ**: Войдила, Войтон і т. д. аж до Чижевський Александер включно (разом 10 імен). **РАНЕНІ**: Дереш, Аксентичук, Андрейчук і т. д. аж до кінця.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую свого рідного брата **ОЛЕКСУ ДОБРОВОЛЬСЬКОГО** з Охримовець. Перед осьми роками проживав в Нюарк, Н. Дж. а теперішний його побут мені невідомий. Прошу його, щоби зголосив ся сейчас до свого молодшого брата у важній справі на адресу: Michael Dobrowolski, c/o C. F. Zaruba & Co., Clarksburg, W. Va. 12-17

Де є **ФЕДЬ КОЦЬ, ІВАН ПРИТУЛА І АНДРУХ ЯРМОЛА.** Походять з Вербиці, пов. Рава Руська. Вже кілька літ в Америці. Пошукує їх: Hryn Nakoneczny, 125 Brown St., Montreal, Que., Canada. 12—13

Пошукую **МАРІЮ СТЕФЮК** з села Рудніки, повіт Снятин, Гал. Вона перебувала в Шікаго. Кому відома є її адреса, або таки вона сама, зволить повідомити мене на адресу: Hrycko Onufrijczuk, 161 Center Ave., Toronto, Ont., Canada. 12—14

ДІМ НА ПРОДАЖ, 372 Whiton St. в поблизу Johnson Ave., Jersey City, N. J. Потрібно всего $100 готівки а решта по $14 місячно. Дім на 3 поверхи, з бейзментом, 8 кімнат, купіль і всі урядженя. Голоситись до властителя: B 135 Sip Ave., Jersey City, N. J. Telephone 3171 Bergen. 12—14

ГЛЯДАЄ ПОСАДИ іспитований дякоучитель, з красним голосом пер. тенор; розуміє дуже добре управляти хором, як і новий учити, давати представленя, концерти і вести школу парохіяльну. Ласкаві зголошеня просить ся слати до Адміністрації „Свободи" для К. Р. 13

Пошукую **КАЗІКА РИПУЛЮ**, з села старий Скалат, Гал. Хто о нім знає, або він сам, зволить зголоситись до: Andrew Gladysz, Box 91, Sunderland, Mass. 13

Пошукую **МИХАЙЛА ПОШИВАКА**, з Добрівки руської, повіт Сянік, Гал. Він перебував в Пітсбурґу тому 5 літ. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на мою адресу: Wasyl Batslyk, 634 Elm Lane, Ambridge, Pa. 13—14

Пошукую **РУЗЮ ВИКЛИНЕЦЬ** з села Середна, почта Войнилів, повіт Калуш, Галичина. Хто-б о ній знав або вона сама, зволить ласкаво повідомити: Рузя Ткачук, 1532 Malbery Str., Scranton, Pa. 13—14

ВДОВА ПРИНЕВОЛЕНА ПРОДАТИ 70-АКРОВУ ФАРМУ, дві милі від міста, земля як найліпша з цілого Мішіґен стейту, в руській кольонії. Продасть дешево і на сплату. Хто хоче хліба для себе і дітий, той не повинен бути чужим невільником, але своїм паном. Пишіть, залучаючи почтову марку на відповідь, до: T. Korzeniowsky, Farmer, Alger, Mich. 12—14

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертає ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.